

การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ
เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย

นางสมาลัย โทมัส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-038-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013888

i 10301094

The Content Analysis of Literatures on Aging in Thailand

Mrs. Sumalaya Thomas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements
for the Degree of Master of Arts.

Department of Sociology and anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-038-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ
เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย
โดย นางสาวมาลัย โทมัส
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล)

ผู้มาลัย โทมัส : การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
ในประเทศไทย (THE CONTENT ANALYSIS OF LITERATURES ON AGING IN THAILAND)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.มาลีณี วงษ์สิทธิ์.

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย
ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ถึงปี พ.ศ. 2529 จำนวน 223 ชิ้น โดยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาพัฒนาการของ
ความรู้ และวิธีการเล่นนอสาระเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ศึกษาความตั้งใจและลักษณะอื่น ๆ ของผู้
สื่อข่าว ความคิด ความสนใจ และคุณค่า ซึ่งเป็นสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้ผลิตเอกสาร ที่สะท้อน
จากเอกสารที่ศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 223 ชิ้น แล้ว
แยกตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ 5 ประเด็น คือ ประเภทเอกสาร ประเภทผู้จัดพิมพ์ อาชีพของ
ผู้เขียน ปีที่จัดพิมพ์ และลักษณะของเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม
ของผู้สูงอายุ ด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ด้านอนามัยของผู้สูงอายุ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
และเล่นนอผลในรูปแบบตารางร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ในด้านพัฒนาการของความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่ามีการศึกษาเรื่องอนามัย
ของผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ถึงปี พ.ศ. 2529 อย่างต่อเนื่อง และมีปริมาณเอกสารที่ศึกษาในเรื่อง
นี้เพิ่มมากขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2524 ถึงปี พ.ศ. 2529 ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2510 ไม่พบการศึกษาใน
เรื่องเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ และพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ถึงปี พ.ศ. 2529 มีการศึกษาในเรื่องผู้สูง
อายุครบทุกด้านที่ศึกษา

2. ในด้านวิธีการเล่นนอสาระเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่ามีความนิยมเล่นนอในรูปแบบ
บทความมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยทางการแพทย์นั้น นิยมเล่นนอในรูปแบบบทความ และลักษณะ
เนื้อหาที่ปรากฏมากที่สุด ในเอกสารประเภทบทความ ก็เป็นเนื้อหาทางด้านอนามัยของผู้สูงอายุ ที่เขียนโดย
ผู้ที่มีอาชีพทางด้านนี้

3. ในด้านความตั้งใจ และลักษณะอื่น ๆ ของผู้สื่อข่าว นั้น พบว่าผู้ผลิตเอกสารที่เป็นเอกชน
และรัฐบาล ผลิตเอกสารออกมาพอ ๆ กัน และผู้ผลิตเอกสารทั้งสองกลุ่ม ก็ผลิตเอกสารที่มีเนื้อหาทางด้าน
อนามัยของผู้สูงอายุมากที่สุด ส่วนในด้านอาชีพของผู้เขียนนั้นพบว่า เมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ๆ มีผู้เขียนอาชีพ
แพทย์มากที่สุด และผู้เขียนที่เป็นแพทย์ก็ผลิตเอกสารที่มีเนื้อหาทางด้านอนามัยของผู้สูงอายุมากที่สุด

4. ในด้านความคิด ความสนใจ และคุณค่าซึ่งเป็นสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้ผลิตที่
สะท้อนจากเอกสารที่ศึกษา พบว่า ในการศึกษาเรื่องผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้น เรื่องอนามัยของผู้สูงอายุ
เป็นเรื่องที่มีผู้สนใจศึกษามากที่สุด รองลงไปก็โต้แย้ง เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม เรื่องเศรษฐกิจ และเรื่อง
ความช่วยเหลือที่ให้แก่ผู้สูงอายุได้รับความสนใจน้อยที่สุด

ภาควิชา ..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ..... ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... อ.มาลีณี วงษ์สิทธิ์

SUMALAYA THOMAS : THE CONTENT ANALYSIS OF LITERATURES ON AGING IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. MALINEE WONGSITH, PP.

This research work is an analysis of 223 academic documents on senior citizens in Thailand which were published between 1950 and 1986. The aim is to study the progress of knowledge and its presentation concerning senior citizens in Thailand, the purpose and other aspects of the presenters such as ideas, interests and values which belong to the social condition and culture of the document-producers as reflected in the documents.

Research methodology : analyze 223 sampling documents by studying the following 5 aspects ; type of document, type of publisher, writer's profession, year of publication and type of contents. The contents are divided into 5 categories ; social environment of senior citizens, economic condition, health and miscellaneous subjects concerning senior citizens. The researcher studies each document individually, compiles the frequencies of each aspect and calculates the percentage.

Research conclusion :

1. Progress of knowledge on senior citizens in Thailand :

There have been studies on senior citizens' health continually from 1950 to 1986. The number of documents on this subject increases especially between 1971 and 1986. Before 1967, there was no study on economic aspect of senior citizens, but from 1967 to 1986 there are documents covering all aspects.

2. Presentation of knowledge on senior citizens in Thailand:

Presentation in form of articles receives highest preference because medical researches are usually presented in form of articles; the subject of health is most frequent and it is written by those in medical profession.

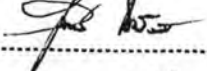
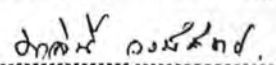
3. Purpose and other aspects :

The producers of documents come equally from private and government sectors. They produce approximately equal numbers of documents and the subject of health of senior citizens is the most frequent. As for their profession, the greatest number belongs to the medical profession. Writers who are medical doctors produce most articles on senior citizens health.

4. Ideas, interests and values which belong to social condition and culture of the document-producers as reflected in the documents :

In the study of senior citizens in Thailand, the health of senior citizens is the subject which receives the greatest interest, followed by social environment, economic conditions, and the help given to senior citizens receives the least attention.

ภาควิชา ..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ..... ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รศ. มาลินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาตรวจแก้ ให้คำ
แนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีตลอดมา รศ. ดร. ระวีวรา
ประกอบผล ซึ่งให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการศึกษา และเรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์
ต่อการทำงานนี้ และ รศ. ดร. อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการ ซึ่งกรุณา
ตรวจแก้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณอุดมพร เย็นสุข คุณไมตรี ดิริพุทธ และ
เจ้าหน้าที่ของสถาบันประชากรศาสตร์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

สุมาลย์ โทมัส

5 พค. 2531

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฅ
บทที่ :	
1 บทนำ	1
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
3 ระเบียบวิธีวิจัย	34
4 การวิเคราะห์	47
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	125
ประวัติผู้เขียน	173

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนเอกสารแบ่งตามประเภทของเอกสาร	49
2 จำนวนเอกสารแบ่งตามประเภทของผู้จัดพิมพ์	50
3 จำนวนเอกสารแบ่งตามอาชีพของผู้เขียน	51
4 จำนวนเอกสารแบ่งตามปีพิมพ์	53
5 จำนวนเอกสารที่พิมพ์ในแต่ละปีแบ่งตามเนื้อหาเอกสาร	60
6 จำนวนเอกสารแต่ละประเภทแบ่งตามเนื้อหาเอกสาร	62
7 จำนวนเอกสารในแต่ละเนื้อหาแบ่งตามประเภทผู้จัดพิมพ์	64
8 จำนวนเอกสารในแต่ละอาชีพแบ่งตามเนื้อหาเอกสาร	65
9 จำนวนเอกสารแบ่งตามลักษณะเนื้อหาของเอกสาร	66

สารบัญแผนภูมิ

ภาพที่	หน้า
1 แผนผังแสดงการแบ่งประเด็นที่ศึกษา	47
2 แผนภูมิแสดงจำนวนเปรียบเทียบระหว่างประเภทเอกสาร	49
3 แผนภูมิแสดงจำนวนเปรียบเทียบระหว่างประเภทผู้จัดพิมพ์	50
4 แผนภูมิแสดงจำนวนเปรียบเทียบระหว่างอาชีพของผู้เขียน	52
5 แผนภูมิแสดงจำนวนเปรียบเทียบระหว่างปีที่พิมพ์เอกสาร	54
6 แผนภูมิแสดงจำนวนเปรียบเทียบระหว่างเนื้อหาเอกสาร	56